

Naročnina mesečno 25 Din, za inozemstvo 40 Din — nedeljska izdaja celoletno 120 Din, za inozemstvo 140 Din

Uredništvo je v Kopitarjevi ul. 6/III

Telefoni uredništva: dnevna služba 2050. — nočna 2996, 2994 in 2050

SLOVENEK

Cek. račun: Ljubljana št. 10.650 in 10.349 za inzerate; Sarajevo št. 7563, Zagreb št. 39.011, Praga-Dunaj 24.797

Uprava: Kopitarjeva 6, telefon 2992

Z nedeljsko prilogo »Ilustrirani Slovenec«

Izhaja vsak dan zjutraj, razen ponedeljka in dneva po prazniku

Nauk avstrijskih volitev

Ziveti se pravi vedno kaj novega doživeti, je rekel rajni lord Oxford and Askwith, ko se mu je sporočalo, da je liberalna stranka, katero je vodil neprestano skozi 30 let in ki ga je držala deset let na sedežu ministrskega predsednika, padla na neznanost. Isto spoznanje je doletelo tudi v naši sosednji Avstriji nekaj preizkušanih politikov, ko so bile znane številke državnoborskih volitev dne 9. novembra. Mi se seveda ne bomo spuščali v kakšno pristransko zavijanje števil, ampak bomo samo poskusili kot dobrohotni sosedje male republike naštetih nauke, ki jih nudijo volitve avstrijskim politikom.

Prvi in najpomembnejši nauk je po našem mnenju spoznanje, da se volitve ne smejo vršiti v kakšni idejni zmedbi. Volitve so edina prilika za narod, da iznese svoje politično prepričanje in da k gotovim vprašanjem zavzame svoje stališče. Politične stranke narodu niso v pravem času raztolmačile svojih načel tako jasno, da bi bil narod lahko takoj jasno videl in izbral eno pot, katero mu narekuje njegova vest. Volitve je moral trudoma iskati zrno resnice, ki se mu je ponujalo enkrat pod poganskim omtom nekega divjega nacionalizma, drugič pod vabljivim plaščem protimarksistične fronte, zopet drugič pod imenom kake izrazite politične osebnosti. Nastala je idejna anarhija in sicer tako velika, da je pastireko pismo avstrijskih škofov, ki je v lapidarnih besedah povedalo narodu, o čem bodo volitve odločale, prišlo prepozno, da bi bilo mogoče imeti popoln učinek. Avstrijski krščanski socialci se lahko s strahom povprašujejo, kaj bi se bilo zgodilo, če bi škofje ne bili opozorili svojih vernikov na kulturni pomen 9. novembra. Sicer krščansko-socialna stranka ni izgubila tako veliko, kakor bi radi dokazali njihovi politični nasprotniki, ker so ji socialisti odvzeli samo en mandat in ne sedem mandatov, ki niso nikdar pripadali krščanskim socialcem, ampak njih volivnim zavaznikom Velenemcem in nižje avstrijskemu Landbundu, ki so 9. novembra glasovali ali za Heimwehr ali pa za Schobra. Vendar bo izid volitev za krščansko-socialno stranko resen otmnin, da bo vselej najlažje obdržala postojanke, če bo na volišču nastopila z jasnim načelnim programom brez primesi, ki bi dišali po kakih kompromisih.

Drugi nauk, nič manj dragocen za vsakega stanovskega politika in za politične opazovalce, je pa ta, da nasilje nikdar ne doseže zaželjene uspeha. Mladi Starhemberg in solnograški notar Hueber, ki nimata nikakih političnih še manj pa parlamentarnih izkušenj — razen če vodstvo napol tajnih nacionalističnih tolp v Porenju in v Šleziji ne spada med ono znanje, ki ga ljudski voditelji v demokratskih državah morajo neobhodno imeti — sta si domišljala, da zadostuje že mala groznja, podprta z nasiljem, da se zmehča moč strogo organizirane socialistične stranke. Ideje more uspešno zavajevati le ideja. Avstrijskemu marksizmu, ki je po svojem duhu skoroda boljševiski, bo kos samo idejni pokret, ki bo branil temelje družabnega življenja, to so iz krščanske etike izvirajoča družina, krščanska vzgoja otrok, krščanska vzgoja naraščajoče mladine, krščansko pojmovanje socialnih odnosov med vsemi stanimi in poklici. Nasilje v idejnem boju je orožje slabih. Starhemberg bo najbrž izgubil za gotovo dobo let iz kroga voditeljev avstrijskega naroda, med katere bi on nikdar ne smel priti. Politično ozračje v Avstriji bo z njegovo izločitvijo, še bolj pa z izločitvijo njegovih metod postalo bolj jasno in bolj zdravo.

Tretji nauk, katerega morajo avstrijski politiki sprejeti iz volitev zadnje nedelje, se nanaša na nacionalistične stranke. Uspeh Hitlerjancev v Nemčiji je zmešal glavo mnogoterim nemškimi in avstrijskim državljani. Nemčija je morala takoj poskusiti bridkosti Hitlerjevega triumfa, ko je videla, kako je naenkrat padlo vse zaupanje inozemskega sveta, katerega sta s tako težavo pridobila Stresemann in Brüning. Avstriji bo to razočaranje prihranjeno. Sprva je izgledalo, kakor da bi ta pokret pogoltnil svoje korenine tudi v Avstriji, toda naša soseda je bila kljub političnemu kaosu dovolj trezna, da je fašizem odklonila ter se tako rešila zapletljajev, ki bi bili lahko imeli nedogledne posledice. Če bi bila krščansko-socialna stranka to pravočasno razumela, bi ne bila samo izgubila enega mandata, ampak bi po našem prepričanju izšla še okrepljena iz volitev. Francoski katoliki so dolgo časa vezali svojo usodo na neke vrste fašističen pokret in so želi le bridka razočaranje. Nemški centum se je znal pravočasno otresti vseh nevarnih fašističnih privrascov, zato je pa ostal v nemškem političnem življenju steber, na katerega Nemčija zida svoje bodočnosti. Mi se veselimo pokreta, ki se je pojavil v odličnih krogih avstrijske krščansko-socialne stranke in sicer okrog poslanca Kunschaka, ki ima namen odstriti vse vezi, ki morebiti še obstajajo med njimi in med raznoimenskimi fašističnimi skupinami.

Kraljevini Jugoslaviji seveda ne more ostati vseeno, katera stranka bo sestavljala novo vlado v Avstriji. Socialistična bi nam ne bila pogodu ravno radi njene boljševiske orientacije. Na drugi strani pa ne vidimo potrebe, da bi se socialistom poverila sestava vlade, ker je protimarksistična skupina danes ravno tako močna kot pred 9. novembrom. V interesu miru v srednji Evropi bi bilo, če bi prevzeli vodstvo republike krščanski socialci, streljani po izkustvih na volišču, in to tem bolj, ker so samo

Otvoritev indske konference

Zastopane so vse vlade britskega imperija

London, 12. nov. kk. V kraljevi galeriji lordske zbornice je bila danes slovesno otvorjena vselndijska konferenca. Ze dolgo pred začetkom so prišli v dvorano indijski princ, zastopniki britanske Indije in člani vlade. Tudi diplomatski zbor je bil zbran polnoštevilno. Prisotni so bili tudi zastopniki opozicije Baldwin, Chamberlain in Lloyd George. Bila je zelo pestra slika. Indijski princ so prišli v črni sukajah z zlatimi gumbi in turbani v najrazličnejših barvah. Samo nekateri so imeli na sebi del pravilne bogastva draguljev in biserov. Posebej je povzročal pozornost del zastopnikov britanske Indije v dolgih, belih oblekah in belih turbanih, dočim so mohamedanski zastopniki prišli v evropski obleki, med njimi tudi princ Ada kan, kateremu plačuje 70 milijonov mohamedancev vsako leto osebni davek po 1 šiling. Med indijskimi delegati sta bili samo dve ženski: Begum Šah Navar in Miss Subbaryan, obe v pisanih svetlih oblekah z zlatimi čepkami. Samo ena je imela zakrit obraz.

Kraljevi govor

Kralj je dejal:

»Z velikim zadovoljstvom pozdravljam v prestolnici mojega imperija zastopnike princ, poglavarjev in ljudstva Indije ter otvarjam njihovo konferenco skupno z mojimi ministri in zastopniki drugih strank parlamenta, v čijega prostorih smo se zbrali. Ze večkrat poprej so sklicali suvereni historične konference na indijskem ozemlju.

Toda nikoli se niso angleški in indijski državniki in vladarji Indije zbrali na enem kraju in pri eni mizi, da razpravljajo o bolj ali manj vladavini v Indiji, in skušajo skleniti sporazum, ki naj vodi moj parlament pri razpravah o temeljih, na katerih bo slonel bodoči ustavni razvoj Indije.

Pred skoraj desetimi leti sem omenil to vprašanje v sporočilu indijski zbornici. Vztrajam na smernicah tega sporočila. Deset let je kratka doba v življenju enega naroda. V tem desetletju se niso samo v Indiji, temveč v vsch delih Britskega imperija ojačile narodne aspiracije in ideali tako, da so prehitelo običajno časovno merilo.

Zato se sedanja generacija ne bo čudila, da je postal potreben pregled rezultatov onega, kar se je pričelo pred desetimi leti. Ta pregled je dovršila ustavna komisija, ki sem jo imenoval v ta namen. Dobili bodede poročilo te komisije in vse druge pripomočke za rešitev tega velikega problema.

Ni potrebno, da vam naglašam veličino naloge, ki ste se je lotili. Vsi se bodede zavedali z menoj, kolikvega pomena za ves Britski imperij so vaša posvetovanja. Kot srečen predznak za uspeh vaših posvetovanj smatram prisotnost vseh zastopnikov mojih vlad v Britskem imperiju. Sledil bom poteku vaših posvetovanj z največjim in z najsimpatičnejšim zanimanjem, ne sicer brez skrbi, vendar pa z večjim zaupanjem.

Mislil sem tudi na pravične zahteve manjšin in večin mešnega prebivalstva, kmetov, močnih, slabih, bogatih in revnih vseh sekt. Te stvari so mi zelo pri srcu. Ne dvomim, da bo združitve tako nasprotujočih si stremljenj temelj samovlade. Upam, da bo bodoča indijska vlada, sloneča na tem temelju, zadovoljila indijske aspiracije.

Naj vaša posvetovanja uresničijo ta cilj in naj vaša imena preidejo v zgodvino kot imena mož, ki so koristili Indiji in čijih napori so zagotovili dobrobit in blagostanje celokupnega mojega ljubljenega ljudstva!

Mac Donald.

V svojem govoru je MacDonaldu poudaril, da je Indija na pragu nove zgodovine. Ko je govornik našel razne izjave angleških kraljev in državnikov o cilju in delu angleške države v Indiji, je naglasil, da bo indijska konferenca skušala sporazumno priznati, da je Indija dosegla odločilno razdobje v svojem ustavnem razvoju.

»Naloga« je nadaljeval MacDonaldu, »ki jo imamo pred seboj, je tako ogromna, da moramo napeti vse naše sile in uporabiti vse naše državniške sposobnosti in zaupanje, da jo rešimo.«

Veliko stvari je, ki nam dajejo upanje v končni uspeh konference, ki je že sama po sebi najboljša jamstvo, da se naše upanje uresniči.

Jugosl.-franc. svečanost v Belgradu

Prisrčni nagovori Nj. Vel. kralja in francoskega delegata

Belgrad, 12. nov. 1. Francoska delegacija z ministrom Champetierom de Ribesom je danes dopoldne z avtomobilom odšla na Avalo, kjer je položila venec na grob neznanega vojaka, nato pa na Topolo, kjer je na grobu blagopokojnega kralja Petra Osvoboditelja tudi položila venec.

Ob 1 popoldne je Nj. Vel. kralj v dvoru priredil banket, na katerega je bilo povabljenih 150 gostov. Med drugim so bili povabljeni predsednik vlade, člani vlade, ki so v Belgradu, francoska uradna delegacija, več francoskih generalov, vsi rektorji francoskih vsučelišč, vsi tisti, ki so bili odlikovani s prvim redom Jugoslovanske krone ter člani odbora za postavitev spomenika. Na banketu je imel Nj. Vel. kralj tale nagovor:

Nagovor Nj. Vel. kralja

»Gospod minister! Zelo sem srečen, da morem pozdraviti v svoji prestolnici predstavnice Francije, ki so prišli na odkrivanje spomenika, simbola hvalečnosti jugoslovanskega naroda napram plemenitemu francoskemu narodu. Vi ste se mogli prepričati, kako je Francija umela osvojiti ljubezen jugoslovanskega naroda. Skupna prošlost strahovitega trpljenja je popolnoma učvrstila zaupanje, ki je najboljšje jamstvo za bodočnost. Istotako kot za časa trpljenja bo jugoslovanski narod ostal veran istim idealom kot Francija. On ne bo od njih nikoli odstopil, on bo posvetil vse svoje napore ohranitvi in organiziranju miru. Ob tej priliki Vas prosim,

gospod minister, da izvolite biti pri predsedniku republike tolmač mojih občutkov in povedati, da sem bil zelo ganjen z izrednim odlikovanjem, ki ga je on izkazal nasledniku prestola, mojemu sinu, ko mu je dal veliki križ Legije časti. Z občutkom neomajnega prijateljstva dvigam svojo čašo v pozdrav predsednika republike in napredka Francije.«

Francoski minister

Champetier de Ribes

je nato s prisrčnim odgovorom odgovoril na to zdravico:

Vaše Veličanstvo! Dnevi, ki smo jih preživeli v Belgradu, bodo ostali meni in mojim sorojakom v dragocenem spominu, ki ga nikdar ne bomo pozabili. S sabo v Francijo ponese mo ta dragocen dokaz ljubezni, ki jo nasproti Franciji goji ves narod, ljubezni, ki ni zasnovana samo na nepozabnem spominu, nego tudi na skupnih idealih reda in miru. Pravkar smo položili venec na grob neznanega junaka in na grob blagopokojnega kralja Petra. Pozdravljam slavne predhodnike Vašega Veličanstva! V veliko srečo mi je, da sem izročil prestolonasledniku red velikega križa legije, odlikovanje, ki je v njegovi rodbini dedno. Na ta način Francija dokazuje, da ona ni samo prijateljica v preteklosti in sedanjosti, marveč tudi v bodočnosti. Globoko ganjen dvigam to čašo na zdravje Njegovoga Veličanstva kralja, Njegovoga Veličanstva kraljice in kraljevskega doma za srečo Jugoslavije!

Fašizem bo znižal delavske plače

Kako se rešuje socialno vprašanje

Rim, 12. nov. kk. Predsedniki fašističnih delavskih strokovnih zbornic za industrijo, poljedelstvo, svobodne poklice so demisionirali ter je korporacijsko ministristvo imenovalo na njihovo mesto tri komisarje, ki bodo po dveh mesecih tudi vodili novo volitev predsednikov. Govori se, da je ta sprememba v smislu Mussolinijevih načel o rotaciji odgovornosti samo predhodnik nadaljnjih sprememb, ki se bodo izvršile tudi v kabinetu. Vodstvo zveze delavskih zbornic je z imeovanjem komisar-

jev prešlo sedaj naravnost v roke vodstva stranke. Pri tem je morala igrati veliko vlogo tudi vprašanje temeljnih mezd delavcev. Zdi se, da misli fašistična Italija pri pobujanju gospodarske krize tudi na splošno znižanje mezd, vendar pa se očita delodajalcem, da oni sami dosedaj še niso doprinesli žrtev za omiljenje krize. Opažajo se močne struje proti takemu enostranskemu otrsranju bremen gospodarske krize.

Venezelos - vojni minister

Atene, 12. nov. kk. Ministrski predsednik Venezelos se je odločil, prevzeti portfelj vojnega ministristva, ki ga je imel že večkrat v rokah. S tem si hoče zavarovati še večjo varnost proti poskusom vojaških pokretov. V vojski uživa Venezelos velik ugled radi stvarnega znanja. Dosedanji vojni minister Solufis postane predsednik poslanske zbornice. Najbrže je pričakovati še nadaljnjih sprememb v kabinetu.

oni obljubili zaščito slovenski narodni manjšini na Korozkem. Ta točka sama na sebi, brez drugih ozirov, mora za nas biti odločujoča.

Gandijev pokret ni ustavljen

New Delhi, 12. nov. AA. Havas poroča, da znaša število oseb, ki so jih oblastva zaprila zaradi udeležbe pri Gandijevem pokretu, približno 40.000. Med temi je tisoč žena. H Gandijevem pokretu se v zadnjem času priključujejo tudi člani aristokracije. Navzlic temu pa ima vlada položaj v svojih rokah. Indijski kongres, ki je prepovedan, razvija navzlic temu svoje udejstvovanje.

Dunajska vremenska napoved. Jasne vreme. Nižja temperatura.

Pet novih kardinalov

Rim, 12. nov. f. Potrjuje se vesti, da bo v prihodnjem konzistoriju decembra meseca dobilo purpur pet novih kardinalov, od katerih bodo štirje Italijani, in sicer sledeči: Mons. Costantini, apostolski delegat v Peking, monsg. Miarra, apostolski nuncij v Bruslju, monsg. Tedeschini, nuncij v Madridu in monsg. Fumasoni-Biondi, apostolski delegat v Washingtonu. Peti kardinal bo Spanec.

Če so gornje vesti resnične, izgleda, da bo kardinalski kolegij z imenovanjem novih kardinalov dobil precej diplomatično obilje.

Z imenovanjem monsg. Costantinija bo izpraznjeno mesto apostolskega delegata v Peking, ki ga je sv. stolica smatrala vedno za zelo važnega. V vatikanskih krogih vlada mnenje, da bo na izpraznjeno mesto najbrže imenovan kak jezuit, ker imajo jezuiti največje misijone na Kitajskem.

Podtaknjen požar v šoli

Trst, 12. nov. z. Predsinočnem je izbruhnil požar v italijanski šoli v vasi Koritnik, ki pa je bil kmalu udušen. Fašistični tisk prinaša o tem obširna poročila in trdi, da je podtaknjen in sicer da gre za vandalski atentat. Požar so podtaknili neznan storilci. Listi naglašajo, da so to sigurno bili člani neke teroristične organizacije. Ko se je končal pouk in so učitelji zapuščali poslopje, so začuli neko praskevanje. Učiteljice so stopile na dvorišče in opazile dim v prvem nadstropju. Brž so klicale na pomoč. Došli gasilci so pa ogenj kmalu pogasili. V šolskem poslopju je knjižnica in shramba fašističnih uniform šolske mladine. Ugotovljeno je, da sta ogenj podtaknila dva človeka in sicer fanatična člana teroristične organizacije. Petrolej je bil prinešen v neki kanti, trdi »Piccolo«, »Popolo di Trieste« pa trdi, da je bil prinešen v neki steklenici. Preiskavo vodi šef policije iz Gorice Modesti, pomaga pa mu tajnik fašistične organizacije v Gorici.

Socialistična manifestacija na Dunaju

Dunaj, 12. nov. kk. Včeraj zvečer se je začel avstrijski državni praznik s tem, da so napravile vojaške godbe mirozov po mestu in se ustavile pred stanovanjem zveznega predsednika, pred ministristvi, pa tudi pred mestnim magistratom. Običajni slovesni sprejem pri predsedniku republike je bil letos odpovedan, kar so se bali, da bi neposredno po volitvah ne bilo mogoče mirno zbrati novoizvoljenih poslancev v Metternichovem salonu na Ballhausplatzu. Socialisti so priredili danes na Ringu ogromen obhod socialnih demokratov, katerega so se udeležili posebno delavci zunanjih dunajskih okrajev. Do nemirov pa ni prišlo. Sprevod je trajal od 10.30 do 13 in po šteju pred dunajsko mestno hišo se je udeležilo spredva 675.681 ljudi. Pred mestno hišo so bili zbrani dunajski župan Seitz in načelstvo stranke.

Maribor, 12. nov. Davi ob 4 je skušal v Slatiškem dolu pri Zgoranj sv. Kungoti prekoračiti našo mejo neki neznanec. Varnostni organi so neznanca zalotili, ko je bežal proti avstrijski meji. Ker na klice ni obstal, so streljali in ga zadeli v srce, da je obšel mrtev. Izkazalo se je, da gre za klovničarja Lotfrida Lazaria, ki je najbrže tihotapi!

Ministri na severni državni meji

Maribor, dne 12. nov.

Ob 10 je v veliki kraljski dvorani ob polnočevilni navzočnosti predstavnikov oblasti, zastopnikov obmejnih občin ter raznih društev in korporacij otvoril mestni župan dr. Juvan konferenco ter v iskrenih besedah izrekol ministrom dr. Srškiču, dr. Sverljugu, inž. Sernecu ter dr. Šveglju prav toplo dobrodoščilo. Ob burnem odobravanju navzečih je nato predlagal udanostno brzojavko Nj. Vel. kralju ter pozdravno brzojavko generalu Petru Živkoviču. Nato je sledila vrsta govоров zastopnikov posameznih občin in korporacij. Kot prvi je spregovoril mestni podžupan dr. Lipold, naglašal potrebo složenega in vzajemnega dela pri izgradnji velike in močne Jugoslavije. Z ozirom na obmejni položaj Maribora ter okolice naproša gospode ministre, da pesamezno želje in prošnje zastopnikov dobrohotno vzamejo na znanje.

Bivši minister dr. Kukovec spregovoril kot zastopnik generala Maistra v imenu oblastnega odbora in obdrane.

Želje gospodarsivenikov

Ravnatelj ruske tovarne za dušik g. Krečič je govoril v imenu gospodarskih krogov. Naglašal potrebo, da se posveča enaka pozornost razvoju industrije, trgovine in kmetijstva. Posebej pa v spomenici gospodarskih krogov naglašal potrebo ustanovitve velenjskega doma, odprave vizumov v prid tujkega prometa, razširitve kompetence inšpektorata, strožjega nadzora nad delovanjem konzumov, tarifnih ugodnosti pri eksportu lesa, gotovih izpodbemb davčnega zakona ter primernega zastopstva trgovine, obrti in industrije v banovinskem svetu.

Zastopnik kmečke zveze

Predica občina ter izkupno spomenico kmetičke zveze v kateri je velenjskih 250 društev. V spomenici, o kateri bomo še poročali, ugotavlja preobremenjenost občin po novem zakonu o narodnih silah v pogledu najemata učiteljev ter davke drv. Nadalje se zavzema za reorganizacijo občin v smislu deblokiranja, za čim večjo možnost razpolaganja s krediti od strani okrajnih cestnih odborov, za pomoč težko prizadehim okoliscem, za mediacije ter regulacije Mure, Drave, Dravičice, Misliše, Pesnice, Savinje ter hudournikov (ploskanje).

Pozdrav g. Vesenjaka

Nato je spregovoril bivši min. g. Vesenjaki: »Prav toplo pozdravljam g. ministra Teško nam je smililo, da ni prišel k nam g. predsednik general Živkovič. V njemu namreč ne vidimo samo vrednega predsednika, ampak tudi onega imenitnega glavnega človeka naše vojske, katerega je ljubezen in vera v hodočinstvo vodila pri njegovih veličastnih zmagah. In ta vera ter ljubezen navdaja danes naš štiri iz te ljubezni prihajajo danes naše tožbe in želje. Iz ljubezni, ker hočemo slovenski ob državni meji bolj in višje. Naš vojda dr. Korosec je v težkem zgodovinskem trenutku začel: »Dvignite glave, kakaj bliža se vaše odrešenje, ta klic vaše tudi danes, ko gre preko naše zemlje nov duh jugoslovanske zvestobe. Kakor so stari Rimljani s ponosom priznavali: civilis romanus sum, tako naj tudi nas navdaja ponos ob iskrenem priznanju: »Jugoslovani sumus. V tem smislu hočemo naprej delovati in s tem izrazom samozavesti izražamo svojo odanost in zvestobo svojemu vladarju Nj. Vel. kralju. Ni pa ta samozavest nikdar stvar razuma, ampak stvar srca in duše!«

Nato se je minister Vesenjaki dotaknil vprašanja vinogradništva in znižanja davčnih bremen občin. Njegova izjava pa se šla v višek, ko se je dotaknil duha, ki prepeva naše obmejno severno ozemlje. To je duh Slovencev, iz katerega je vzklil mogočen prosvetni pokret, ki sloni na versko-vzgojnih temeljih Slovenceva nauka. Uspeh tega prosvetnega gibanja je bil silen in mogočen. Vso to konstruktivno silo ste mogli povzeti ob največjem sinu Slovenije, s katerim ste gg. ministri delovali za blagor in veličino kraljevine Jugoslavije. »Veruj v Boga, ljubi svoj jezik, spoštuj vladarja! To je tisto veliko geslo, na katerega uresničenju delajo vse prosvetne društva in prosvetne zveze. Duh je, ki vinda, materializem se izraža v znanju kritičnosti: nobi bene ibi patrie! Mi pa se zavedamo, čim več trpljenja in ločih, tem več ljubezni! (Aplavz.) Ko se vam bodo gospodje ministri izkušala vprašanja ekonomskega, kulturnega in drugega značaja, vas prosimo, da imajo pred očmi, da delamo v duhu naše vzgoje, in če si vsak dan izprašamo vesti: »Ne, kaj sem od države prejel, ampak kaj sem jaz za državo kot njen zvesti sin storil in žrtvoval! V tem duhu in načelih, gospodje ministri hočemo živeti in delati sledeč svetlemu vzoru našega vladarja Nj. Vel. kralja! (Burno ploskanje in odobravanje.)

Težave vinogradništva.

V imenu vinarskega društva Dravske banovine je izrazil njegove želje g. L. Petovar. Potem je govoril

g. Žebol

ki je med drugim izjavil: »Zgodovinski akt Nj. Vel. kralja od 6. januarja 1929 je v naših krajih prijetno odjeknil in našel dovolj razumevanja. Kot bivši narodni poslanec tukaj javno priznam, da je bil zadnji čas, da je naš veliki vladar z energičnim korakom in z državnimi činom napravil konec nepoljudnih strankarskim borbam. Brez kakih koli strankarskih namenov odkritosrečno dokumentiram, da je nov režim s tem, da je odstranil strastne politične borbe, dosegel velik historični uspeh. V naših krajih in na severu je po 6. jan. nastopilo skupno, složno delo v občinah, srazih in vseh javnih korporacijah. Nič ni več pri nas žalostnih bratomornih sporov in medsebojnih bojev. In če bo sledilo v naših krajih vsemu temu še medsebojno spoštovanje in razumevanje, mora slediti tudi skupno složno delo za gospodarski in kulturni napredek ter splošni procvit celokupne naše Jugoslavije.

Nič se ne bojim tukaj slovesno izjaviti, da hočem s svojimi prijatelji delovati z isto vnemo in ljubeznijo za skupno veliko jugoslovansko stvar kakor sem deloval kot narodni borec cele decenije

za obmejno Sloveustvo in za stranko, kateri sem pripadal.

Mislim, da ne bi bilo pravilno, ako bi se vam danes tu samo klanjali in vam samo govorili o naši pripravljenosti za skupno delo ter izražali svojo radost nad vašim prihodom. Predsednik kraljevske vlade general Živkovič je sam v Ljubljani izjavil, naj vam predložimo naše najnujnejše želje ter tudi prošnje. Dovolite, da vam predložim tu javno osobito dve najvažnejši prošnji, ki se nanašata na naše narodno gospodarstvo in tujski promet. To so naše ceste in regulacija rek. Narodno-gospodarski razvoj in tujski promet sta pri nas na severni meji naše države silno otežena vsled pomanjkljivosti državnih in drugih cest in mostov. Državna cesta od avstrijske državne meje, ki vodi preko Maribora, Celja in Ljubljane proti jugu, je žalibog v tako žalostnem stanju, da bo kmalu promet po njej nemogoč.

Hudo nas boli tudi dejstvo, da tuice, ko prestopi pri Spielfeldu našo mejo in preide s svojim vozilom z lepe, gladke, mestoma asfaltirane ceste na našo državno cesto, ki je en sam sirgan jarek, nese, ko se vrne od nas, žalostne spomine, ki gotovo prav nič ne prispevajo k slovesu naše države v inozemstvu.

Radi tega je k nam vedno manj tuicev in vsled tega strašno trpi tujski promet v naših krajih in naš jugoslovanski Maribor, ki je že itak silovito gospodarsko udarjen s tem, da se je skoro vse važneše urade preneslo proč, gospodarsko propada od dne do dne, kar se posebno dokumentira v vedno bolj pogostih konkurzih. Gospodje ministri, prosim z ozirom na naše narodno gospodarstvo in tujski promet ter prav posebno z ozirom na ugled naše države, da se vne v proračun potrebna vsota za korenito rekonstrukcijo te važne ceste.

Gospodje ministri! Kot načelnik okrajnega cestnega odbora, kateri se trudi z vsemi silami za dobre prometne žile, vas pa tudi prosim pomoči za veliko transverzalnno cesto preko Pohorja, ki bo ne samo gospodarsko temveč tudi tujkoprometne in strateške važnosti. Isto vas prosim za most čez Dravo pri Dupluku.

Na gospoda ministra financ imam pa še posebno prošnjo: Prejšnje vlade dolgujejo za celin 5 let okrajnim cestnim korporacijam v Dravski banovini zakonite prispevke za vzdrževanje cest. Naprošam g. ministra v imenu naših cestnih odborov, da blagovoli vsoto, ki je baje že odobrena za izplačilo teh zaostankov, nakazati, da bomo mogli biti kos svoji nalogi glede zboljšanja cest in mostov. Na celokupno kraljevsko vlado pa naslovim prošnjo, da bi se dalo obratnim cestnim odborom zopet isto samostojnost, kakor so to imeli bivši okrajni zastopi, ker edino na ta način bo mogoče uspešno delovanje za zboljšanje cestno-prometnih razmer.

Gospodje ministri! Na našem narodnogospodarskem telesu v najozji bližini Maribora pa imamo še eno hudo skeleto rano: hudourniki oziroma reka Pesnica uničuje ogromne kompleks naše najbolj rodovitne doline v Slovenskih goricah. Kmetič tam obupuje, ker mu povlaja sedaj vsako leto neusmiljeno uniči vse pridelke v nižavi. Letos so imeli tam kar pet velikih poplav. Nečisto pro enj in predlogov se je že stavilo v tej zadevi, načrti so gotovi, prosimo samo dobre volje naše kraljevske vlade v tem vprašanju in kar je glavno, da gospod finančni minister ne odreče za to stvar potrebnih finančnih sredstev.

Razne gospodarske potrebe

G. Peter Miovič se zavzema za interese vlaških trgovcev ter kmetarjev, ki so danes v taknem položaju, da ne zmorcijo niti kritja stroškov za branje in sušenje. Slovenski kmetarji so gospodarski junaki, ki zaslužijo moralno in materijalne podpore od strani kr. vlade. — G. Bureš spregovoril v imenu zveze obrtnih združev v mariborskem okrožju ter opozarja na potrebo odgoje obrtnega naraščanja. — Načelnik mariborskega gremija g. Weixl se zavzema za gradnjo nove carinarne v Mariboru ter poostreno kontrolo nad konzumi. — G. Fr. Novak prosi za skorajšnjo rešitev perečega vprašanja vojnih škodaževancev. — Tajnik gostilničarske zadruge g. Petelin prečita občirno spomenico zveze gostilničarskih združev v Mariboru, v kateri se izrekajo gostilničarji za gospodarski solidarizem. Gostilničarstvo trpi veliko krizo, ki ima svoj vzrok posebno v obveznem načinu plačevanja trošarin, ki onemogoča vsake večje zaloge. Trošarina naj bi se plačevala samo na tiste količine vina, ki se stavijo posebno v promet. — G. Pahornik se je v imenu gozdnih posestnikov zahvalil za ustanovitve nižje gozdarske šole v Mariboru. — G. dr. Mühl-eisen govori v imenu nemške manjšine, naglašajo njeno lojalnost, obžaluje, da nima nemška manjšina organizacije. Nemci ne gledajo preko meje, oni gledajo preko meja samo v kulturnem smislu, da postanejo deležni dobrin nemške kulture. — Silniški župan g. Kolman podarja: Župani so tako preobremenjeni, da ne zmorcijo več svojih poslov. Vprašanje združitve občin naj se reši v smislu tozadevne spomenice županske zveze. — V imenu mursko-sloboškega okrajnega cestnega odbora izjavlja g. Titon: Prekmurci nismo madžaroni! V Slovenski krajini živi marljiv in delaven kmečki narod. Naš narod dela kakor mravlja, ni ljubimo svoj jezik, domovino in vladarja. Najbolj teži naš narod novi šolski zakon, ki mu nalaga nova velika bremena. V Slovenski krajini potrebujemo izobraženih učiteljev. Prav posebno pa prosimo za regulacijo Lendave, ki povzroča prebivalstvu veliko škodo.

Ljubljana, 12. nov. AA. Tajništvo kraljevske banke uprave v Ljubljani naproša fotografisne amatere, ki so napravili dobro uspele posnetke o priliki bivanja g. predsednika vlade in kraljevske ministrov v Ljubljani, naj mu jih čimprej odstopijo.

Govor g. min. Serneca

Vsem je nato odgovoril g. minister Dušan Sernec s sledečim govorom:

Z veseljem smo vzeli na znanje posamezne izjave predstavnikov bivših političnih strank, iz katerih je zvenel globok patriotizem in ljubezen do države in kralja. Mi ne prihajamo med vas, da bi se potegovali za kroglice in tudi ne, da bi vam obljubljali zvezde z neba. Vse želje, ki so se iznesle, se bodo razmotrivale v ministrskem svetu ter se bodo v okviru možnosti upoštevale ter uresničile. Vendar vam že danes moram sporočiti poslanico, kakršna je ovčkovčena na novih polkovnih zastavah: S vero in Boga za kralja in otačinu. Morda so diference v tem ali osem vprašanju; glede nacionalnega črstitovanja pa smo vsi edini. Slovenci so od nekdaj vzgobjeni v smislu izročilne javne vzvišenege gesla, da je treba dati Bogu kar je božjega in kralju kar je kraljevega. V tej zvezi omenjam našo nacionalno prepojeno duhovščino, ki se ji imamo v prvi vrsti zahvaliti za našo nacionalno samostojnost. Jugoslovanska misel je pri nas še le v organičnem raz-

voju. Ljubezen do doma in rodne grude se preleva v ljubezen do slovenstva ter raste v ljubezen do jugoslovansva. Le dober Slovenec, Hrvat in Srb more biti tudi dober Jugoslovani. Slovenska kulturna enota bo vedno ostala: v njo ne sme nikdo drezati. Toda njena rast gre v smeri višje jugoslovanske kulturne enotnosti. Slavna je zgodovina Sebov in Hrvatov in tudi Slovenci imamo svojo zgodovino. Vsaka slava pa se soaja sedaj v novo zgodovino kraljevine Jugoslavije. Vsi zastopniki bivših strank so podali krasne patriotične izjave, ki se zlivajo v veličastno priznanje, da draži vse brezmejnja vdanost kralju in domovini. Našega sodelovanja na vladi ni razumeti tako, da je dolžan sodelovati samo tisti, ki je poklican na to mesto. Naše potovanje dokazuje, da so k sodelovanju poklicani vsi. Pri tem nisimo mi nič drugega, kakor najbližji sodelavci Nj. Vel. kralja. Prosim vas, da ne dvomite nad dobro voljo vlade, če ne bo mogoče izpolniti vseh prošelj, kajti treba je upoštevati ozirne na celoto. Ob takem umevanju in pojmovanju boste doprinesli dokaz, da sledite vzvišenemu zgledu, ki ga daje Nj. Vel. kralj pri izpolnjevanju veličastnega gesla: S vero in Boga za kralja in otačinu.

Finančni minister priporoča varčnost

Za ministrom inž. Sernecem je govoril finančni minister dr. Sverljuga: Govorimo o gospodarski krizi. Mi vsi se trudimo, da bi to krizo prebrodili. Periodam nazadovanja sledijo periode napredovanja. Ne vemo pa, kdaj pride ta druga doba. Kakamo jo pa vsi. Da pa pride do tega stanja, je potrebno, da se, počenši od države pa do poslednjega državljanca, v največji meri uveljavijo načelo varčevanja. Brez racionalnega varčevanja ne bo mogoče vzdržati bremen, ki jih moramo nastiti. Mi, ki smo na čelu državne uprave, nimamo naloge. Potrebno je, da veste to vsi, ki ste danes tukaj na tako resen način iznesli svoje želje in potrebe. Predvsem pa je potrebno poudariti, da hečemo predvsem pomagati tam, kjer je najbolj potrebno. Naša dela je treba soditi z višjega vidika skupnih državnih interesov.

Od glavnih problemov, ki ste jih omenili, omenim najprej problem samopopravnih financ. To ni specialni problem naše države, marveč je svetovnega značaja. Potrebe rastejo z dneva v dan. Sredstva za pokritje teh potreb pa niti najmanj ne rastejo v istem razmerju. Ta problem imate v Belgiji, Nemčiji in Franciji. Tu more odpomoči edinole varčnost.

Pritožbe zaradi novega šolskega zakona, ki vsebuje obvezno dobavo drv ter učiteljskih stanarin, se bodo najresneje vzele v pretes. Prav tako se dobro zavemo pomena občin, posebno pa vaših občin, ki so posebne vrste in ki so dokazale, da dobro funkcionirajo.

Polem ste se govorili o krizi vinogradništva. Zadrničarstvo je velika pomoč pri reševanju te krize. Največjo pozornost bomo posvečili vprašanju, kako povečati izvoz vina. V vprašanju trošarin vam lahko omenim, da beam skušal izvesti pobiranje te davčine samo po državi. Zaradi zahteve, da naj se uvede trošarina na brezalkoholne pijače, vam lahko zaupam, da nameravamo to trošarino odstopiti občinam oziroma banovinom. Pripravlja se končno zakon, po katerem se bodo mogle pripravljati brezalkoholne pijače samo iz sadnega in vinskega soka. Upam, da bomo s tem v znanji in meri olajšali vaš položaj.

Glede gradnje carinarne v Mariboru veste, da so načrti že gotovi in da se bo z gradnjo pričelo v najkrajšem času. Glede laboratorija za preiskavo blaga ne vem, kakaj ga imate, in se temu čudim.

Ministri v Ptuj

Ob napovedani uri so se pripeljali v Ptuj ministri. Mesto se je dopoldne obklobo v svečano obliko. Okna so bila okrašena z zastavicami. Raz luše so plapolale državne tobojnice. V impozantni zelen kras se je odlo portal mestnega magistrata, Okrog 3 se je zbrala gimnazijska, meščanskošolska in ljudskošolska mladina v vrstah pred občinsko hišo, da dostojno z zastavicami in jenskim cvetjem počasti visoke goste. Nasproti magistratu so se postavili: mestna godba, veterani, ognjegaoci in meščanstvo. Na eni strani portala so bili Sokoli z naraščanjem, na drugi strani pa zastopniki civilnih in vojskih oblasti, zastopniki prosvetnega društva z občinskim svetom na čelu.

V spremstvu v. d. bana dr. Pirkmajerja in okrožnega inšpektorja dr. Schaubacha je goste pozdravil mestni župan Miha Brenčič z izbranim nagovorom. Za navdse prisrčen sprejem se mu je zahvalil minister Srškič, kateremu so male deklice v ljubkem prizoru izročile krasen šopek. Visoki gostje so si nato ogledali prostore na magistratu, kjer jim je v posvečovalnici župan predstavil posamezne trgovske, gospodarske in kulturne korporacije. Nato so si ogledali muzej.

Župan Brenčič je priredil gostom na svojem domu prigrizek. Nato so posamezni zastopniki izročili svoje spomenice. Prvi je svojo spomenico izročil Franc Lenart, predsednik Trgovskega gremija, z nagovorom, v katerem je med drugim dejal: Čast mi je pozdraviti visoke kraljevske poslance v Ptuj. Obžalujem, da ni ministrom dana prilika, da bi prišli v stik z ljudstvom. Mesto Ptuj in okraj Ptuj sta bila središče izvosa dravske doline, Halez in Slovenskih goric. Zato izražamo željo, da se odpre meja vina. Prosim pomoč za povzdigo živinoreje, sadjereje in vinarstva, kakor tudi, da prične kr. vlada s široko akcijo za naše plemencke kokosi štajerske pasme, ki naj bi se razdelele na vse otrožniške postaje in šolska vodstva in boljšim kmetom. Posebno želimo dobiti

Odretil pa sem, da se ta za'eva takoj uredi. Dolgovi okoli 25 milijonov Din, ki jih država dolguje bivšim okrajnim zastopom, se bodo po mojem naročilu takoj izplačali.

Rizumem vaše težnje glede tujkega prometa in gradnje cest. V načrtu imamo gradnjo velike avtomobilske ceste Maribor—Belgrad—Gjeygjeilija. Toda ta cesta bi stala 2 milijardi. Položaj je tak, da ne smemo z novimi davki obremenjevati že itak preobremenjenega prebivalstva. Bodite prepričani, da smo z iskrenim interesom poslušali vaše želje. Bodite pa tudi prepričani, da bomo z ravno tako velikim interesom zasledovali ta vprašanja pri njih realizaciji.

Če ne bo mogoče vseh teh vaših želj izpolniti, potem naj to ne gre na račun zle volje, ampak upoštevajte raz vidik višjih, celotnih interesov. Zahvaljujem se za krasen sprejem v Mariboru in veličastno udeležbo na današnjem zborovanju. Iz Maribora bom odnesel najlepše spomine. (Viharno ploskanje in odobravanje.)

Mestni župan dr. Juvan se je ministrom zahvalil za toplo besede in zaključil konferenco.

Banket

Ob 13 se je vršil pri Orlu zelo lep uspel banket, za kar gre predvsem zasloga mestni občini mariborski, ki je banket priredila, ter ravnatelj mešnega zavoda Jugu in Antonu Omlahu, čigar večjih rokaj je bil celotni arangement banketa. Poleg ministrrov Srškiča, Sverljuge, Serneca in Sveglja so bili navzoči škof dr. Karlin, škof dr. Tomažič, vršilec banških dolžnosti dr. Pirkmajer, okrožni inšpektor dr. Schaubach, ministra v p. Vesenjaki in dr. Kukovec in številni odlični zastopniki naših gospodarskih in kulturnih društev ter korporacij iz vseh okrajev mariborskega okraja.

Zupan dr. Juvan se je ob pozdravu spomnil Nj. Vel. kralja, kar so navzeč sprejeli z živio-klic. Pozdrav je izrekol tudi podžupan dr. Lipold. Na zdravice je odgovoril v daljšem govoru minister dr. Srškič.

Nato so govorili ministri Švegel, radenski župan Jakob Zemljič za ljutomerske okraje, šmidlavški župan Jakob Florjančič za Maribor desni breg ter prof. Kenda za narodno obrano. Po zaključitvi banketa so ministri okrog 16. ure nadaljevali pot proti Ptuj.

prometnih zvez, predvsem uvedbo telefonskih relacij v inozemstvu, dalje da dobi Ptuj avtomatično telefonsko centralo.

V imenu pripravljalnega odbora za gradbo železnice Ptuj—Rogatec—Brežice je izročil spomenico predsednik g. Miha Brenčič, ki je naglašal neobhodno potrebo zgraditve te proge, si bi bila iz strateških, notranjih, kakor tudi zunanjih vidikov izredne važnosti in v velik prid v poštev prebivalstvu občin. Rentabiliteta bi bila brez dvoma zagotovljena, ker bi bila najkrajša proga med severnimi in južnimi kraji, ki so po prirodnem bogastvu zmogni razvoja. S Češkoslovaško, kot važni srednjeevropski činitelj, nas ne vežejo samo politični, ampak tudi gospodarski skupni interesi, ki zahtevajo, da se doseže med obema državama čim najkrajša železniška zveza. Zelo tehtni so tudi razlogi lokalnega gospodarskega značaja kraljev, ki bi jih ta proga vezala, ker so bogati in zmogni razvoja. Načrt te železnice se je pričel obdelovati leta 1871, leta 1913 pa je bil podrobno izdelan in bi bila proga nedvomno stekla, če bi ne izbruhnila svetovna vojna. Po vojni se je ustanovil odbor za zgraditev te železnice.

Po prigrizku so se ministri takoj odpeljali proti Varaždinu.

Pabst se je vrnil

Innsbruck, 12. nov. kk. Major Pabst se je danes zopet vrnil v Innsbruck. Na Brennerju so ga pričakovali tirolski voditelj Heimwehra dr. Stejle in več drugih heimwehrovskih voditeljev in ga v avtomobilu odpeljali v Innsbruck, kjer so mu zvečer priredili veliko bakljado. Na nagovor Stejleja je Pabst odgovoril, da bo za izkazano zvestobo vrnil zvestobo.

Dunaj, 12. nov. AA. Nova poslanska zbornica se bo sestala po vsaj priliki 9. decembra

Düsseldorf, 12. nov. AA. Med redarstvom in komunisti so bili krvavi spopadi.